

Miljökonsekvensbeskrivning

Den här berättelsen skapades med *Esrís Story Map-journal*.
Läs den interaktiva versionen på webben på <https://arcg.is/190ryT>.

Nedan redovisas slutsatser och sammanfattning från den till översiktsplanen tillhörande miljökonsekvensbeskrivningen *Miljökonsekvensbeskrivning Härryda kommun - samrådshandling*. Miljökonsekvensbeskrivningen är framtagen av AFRY på uppdrag av Härryda kommun. Läs miljökonsekvensbeskrivningen i sin helhet på kommunens hemsida.

Slutsatser i miljökonsekvensbeskrivningen:

Planförslaget för ny översiktsplan för Härryda har i den här miljökonsekvensbeskrivningen bedömts dels mot nuläget dels mot ett nollalternativ. Nollalternativet utgår från befintlig översiktsplan och ny järnväg Göteborgs-Stockholm, del av stambana sträckan Göteborg-Borås.

De största miljökonsekvenserna av planförslaget jämfört med nuläget bedöms vara hushållningar med naturresurser, buller, vibration, strålning och rekreation som bedömts medföra måttliga negativa konsekvenser. För naturmiljö föreligger risk för stora negativa konsekvenser men skyddsåtgärder kan minska konsekvenserna. För klimatpåverkan och hållbart resande finns det risk för måttligt negativa konsekvenser men det bedöms finnas

potential för att minska de negativa konsekvenserna under förutsättning att potentialen för hållbart resande tas tillvara i kommande planering och utveckling.

Konsekvenserna hänger alla ihop med påverkan utifrån exploatering i samband med ny järnväg och större utvecklings- och utredningsområden på det som idag är skogsmark samt påverkan från ny järnvägsdragning i form av barriäreffekter och buller. Miljökonsekvenser från ny järnväg hanteras i separat prövningsprocess och har i den här MKB:n behandlats mycket översiktligt. Skyddsåtgärder och utformning för minskad påverkan till följd av ny järnväg hanteras i egna processer.

Miljöaspekterna vattenmiljö, markmiljö, luftmiljö och risk har bedömts medföra små negativa konsekvenser. För kulturmiljö bedöms konsekvenserna vara oförändrade och för människors hälsa bedöms konsekvenserna vara positiva med reservation för risk för negativa konsekvenser till följd av ökat buller. Kumulativa effekter bedöms främst utgöras av risk för att barriärer till följd av ny järnväg stärker negativa konsekvenser för rekreation och naturmiljö.

Samtidigt bedöms planförslaget generellt innebära möjligheter till positiva konsekvenser jämfört med nollalternativet då framtagna rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan omhändertar faktorer med fokus att värna ekologiska värden, rekreation och hushållande med naturresurser samtidigt som utveckling för verksamheter, landsbygd och bostäder främjas. Mark- och vattenanvändning har fokus på förtätning i utvecklingsområden och utpekande av viktiga ekologiska samband för naturvärden och rekreation. De positiva konsekvenserna är dock beroende av hur dessa delar omhändertas i kommande planeringsskeden med fördjupade översiktsplaner, planprogram, detaljplaner, bygglov och annan prövning och planläggning. Detta inkluderar förhandsbesked. Det är viktigt att dessa prövas utifrån en samlad bedömning av hur ett område påverkas av nybyggnationer och inte endast utifrån varje enskilt objekt.

Samtliga rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan bedöms ha potential att stödja både sociala, samhällsekonomiska och ekonomiska aspekter. Det är dock viktigt att tillse att sociala konsekvensanalyser görs i efterföljande prövning och planering. Detta för att undvika negativa konsekvenser av planförslaget såsom barriäreffekt av ny järnväg och segregering av olika kommundelar.

Förslaget till ny översiktsplan är överlag odefinierad och endast översiktligt utformad och riskerar därmed att skapa en vag styrning och skjuta på viktiga ställningstaganden till kommande eller efterföljande processer.

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen:

Planförslaget för ny översiktsplan ligger i linje med de framtidsbilder för Härryda kommun som slås fast i Härrydas vision. Visionen för Härryda kommun lyder: "Härryda – Här vågar vi!" Planförslaget slår fast en framtidsbild för Härryda kommun:

- Det ska vara lätt att leva, bo, arbeta, resa och besöka Härryda kommun
- Vi ska samverka, vara i framkant med innovationsutveckling och ha en öppen inställning för nya lösningar som bidrar till en hållbar utveckling

I de centrala delarna av de större orterna i kommunen planeras för mångfunktionell bebyggelse vilket innebär att det ges möjlighet för en tätare bebyggelse med en blandning av olika funktioner som till exempel butiker, offentlig

service och kontor. Planförslaget innefattar också verksamhetsutveckling och landsbygdsutveckling.

Planförslaget för ny översiktsplan för Härryda har i den här miljökonsekvensbeskrivningen bedömts dels mot nuläget dels mot ett nollalternativ. Nollalternativet utgår från befintlig översiktsplan och del av ny stambana för sträckan Göteborg-Borås.

Betydande miljöaspekter för planförslaget är:

- Hushållning med naturresurser
- Naturmiljö
- Vattenmiljö
- Buller, vibrationer och strålning
- Rekreation
- Hållbar livsstil inkl. förutsättningar för hållbart resande

Ytterligare fem miljöaspekter har bedömts översiktligt.

Hushållning med naturresurser

Planförslaget bedöms ge något bättre förutsättningar för hushållning med naturresurser jämfört med nollalternativet. Mark- och vattenanvändning enligt planförslaget medför en ökad styrning utifrån ett helhetsperspektiv med fokus på att flera samhällsfunktioner blandas, samtidigt som områden för jordbruksmark och viktiga samband för naturmark värnas. Samtidigt innebär både planförslaget och nollalternativet, i och med utbyggnaden av de föreslagna större utvecklingsområdena för verksamheter samt utredningsområden, ianspråktagande av framförallt stora ytor av skogsmark där det också krävs utbyggnad av ny infrastruktur för exempelvis VA och vägar. Jämfört med nuläget bedöms konsekvenserna av planförslaget för hushållning med naturresurser sammantaget som måttligt negativa. Potentialen för positiva konsekvenser av planen och rekommendationerna i mark- och vattenanvändningskartan bygger på att översiktsplanens översiktligt formulerade rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan följs upp och säkerställs i kommande detaljplaneskede, i annat fall föreligger det en risk för ökade negativa konsekvenser.

Naturmiljö

Både planförslaget och nollalternativet innebär risk för negativa konsekvenser för skyddade arter och biologisk mångfald eftersom det omfattar utbyggnad och ianspråktagande av områden med höga naturvärden som inkluderar arter med artskydd. Samtidigt föreskriver planförslaget särskild hänsyn till naturvärden inom dessa områden. Planförslaget bedöms trots detta innebära en risk för stora lokala negativa effekter då planen fullt utbyggd kan innebära att naturmiljö med höga naturvärden tas i anspråk för bebyggelse. I de fall skyddsvärda arter påverkas negativt kan konsekvenserna även få regional eller nationell betydelse. Även i de områden på landsbygden där det finns önskan om ytterligare exploatering finns risk för påverkan på naturmiljön.

Rekommendationerna i mark- och vattenanvändningskartan bedöms ge förutsättningar för att minska negativa konsekvenser, exempelvis genom att peka ut särskilt värdefulla gröna samband och samla ny bebyggelse i utpekade tätorter. Då planförslaget är översiktligt utformat är det viktigt att i mer detaljerad planering mildra de negativa konsekvenserna av en ökad exploatering. I rekommendationerna i mark- och vattenanvändningskartan anges hur utveckling av olika områden bör ske för att översiktsplanens (och rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan) mål ska nås och värden bevaras i efterföljande prövning och genomförande.

Vattenmiljö

Inom kommunen finns ett stort antal sjöar och vattendrag och ny exploatering av bebyggelse eller infrastruktur enligt planförslaget kommer att påverka dessa vattenmiljöer.

Vid exploatering och hårdgörande av ytor i det som tidigare varit natur- eller jordbruksmark förändras förutsättningarna för markinfiltration för dagvatten samt att avrinningsmönstret förändras. Detta kommer att påverka flödet från området och utgör en ökad belastning på befintliga dagvattensystem. Dagvatten från trafikerade ytor för också med sig föroreningar, till exempel partiklar som behöver renas för att inte påverka recipienterna negativt. Miljöeffekterna av planförslaget kan därför innebära en risk för stora negativa miljöeffekter på vattenmiljö vid exploatering av naturmiljö med eller nära ytvatten. Med skyddsåtgärder för dagvattenhantering, såsom viss höjdsättning eller att inte hårdgöra, ytor samt bevarande av vattenmiljöer som en tillgång vid exploatering och försiktighetsmått vid byggskede bedöms planförslaget kunna medföra små negativa konsekvenser jämfört med nuläget och att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan innehållas. Konsekvenserna av nollalternativet bedöms vara likvärdiga som för planförslaget.

Buller, vibrationer och strålning

En konsekvensbedömning av buller, vibrationer och strålning behandlar både huruvida planförslagens mark- och vattenanvändning bedöms generera en större omfattning av dessa miljöaspekter och om planförslaget bedöms medföra att fler människor blir utsatta för bullernivåer, vibrationer och strålning som inverkar negativt på hälsan. Då Härryda kommun generellt är en kommun utsatt för mycket buller, samt med anledning av den tillkommande nya järnvägen, är det av stor vikt att arbeta med förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder för att minska bullerspridning vid nybyggnad av bostäder. Även åtgärder vid rekreationsområden kan behövas då tillkommande infrastruktur kan påverka områden för friluftsliv. Det bedöms finnas goda förutsättningar för att nya bostäder klarar miljö kvalitetsnormer, MKN, och riktlinjer. På liknande sätt kommer tillkomsten av ny järnväg och trafikering på denna, generera ökade vibrationer och elektromagnetiska fält. Även tillkomst av fler kraftledningar med anledning av ökad elförsörjning samt anläggningar för elproduktion kan komma att öka den elektromagnetiska strålningen.

Sammantaget bedöms både planförslaget och nollalternativet medföra måttliga negativa miljöeffekter jämfört med nuläget. Detta med anledning av att det redan i nuläget förekommer buller. Bedömningen utgår från att ett antal nya vägar föreslås samt ny landningsbana vid Landvetter flygplats i samspel med en befolkningsökning. Angående ytterligare en landningsbana vid Landvetter flygplats säkerställer planförslaget en sådan, men det är inte helt klart huruvida denna kommer behövas. Den tekniska utvecklingen gör också att flygplan utvecklas till att bli tystare. Bedömningen är osäker då det idag är oklart hur den nya järnvägen på lång sikt påverkar bullersituationen. När det gäller vibrationer och elektromagnetisk strålning kommer dessa öka med anläggningen av ny järnväg och dess eldragningar. Dock är påverkan begränsad till lokal omfattning. För att minska störningen från järnväg mellan Göteborg och Borås behöver buller-, vibrations- och strålningskyddande åtgärder vidtas.

Rekreation

Planförslaget bedöms främja närrekreation i tätortsnära miljöer. Nya vägar och järnväg, ny bebyggelse och befolkningsökning kan bidra till mer buller i närliggande friluftsområden vilket leder till minskade upplevelsevärden i berörda områden. Nya infrastrukturer kan också skapa barriärer i rekreationsområden och utgöra störande inslag i landskapsbilden i en i övrigt orörd miljö. Barriäreffekter kan minskas med noggrann planering, val av lokalisering och skyddsåtgärder.

Trots att planförslaget innebär flera stärkande åtgärder för friluftsliv samt att strategierna och rekommendationerna i mark- och vattenanvändningskartan medför positiva konsekvenser för möjligheterna att komma ut i naturen, bedöms konsekvenserna för rekreation sammantaget bli måttliga negativa. Detta är en följd av de stora projekt som planförslaget möjliggör med utbyggnad av järnväg, vägar, verksamhetsområden och exploatering av flera områden. Sett till hela kommunen värnas de mest värdefulla områdena vilket är positivt. Eftersom planförslaget endast är översiktligt utformat är det viktigt att i kommande planeringsskeden och prövningar fokusera på att säkra rekreativmöjligheterna i områden som påverkas av förändringar i landskapet, exempelvis i samband med infrastruktursatsningar och omfattande exploateringar.

Människors hälsa och hållbar livsstil

Sammantaget bedöms planförslaget medföra förutsättningar för positiva konsekvenser för människors hälsa jämfört med nollalternativet och nuläget, men eftersom förslaget är så pass översiktligt beror konsekvenserna för människors hälsa och hållbar livsstil på hur stor vikt dessa frågor kommer få vid kommande planeringsskeden och prövningar.

Det finns risk för måttligt negativa konsekvenser för hållbar livsstil jämfört med nuläget då det inte är säkerställt att potentialen för hållbart resande kan realiseras fullt ut. Rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan med utbyggd kollektivtrafik främjar hållbart resande. Planförslaget bedöms innebära en potential för att stärka förutsättningarna för cirkulär ekonomi, men vidare åtgärder krävs i övrig kommunal verksamhet.

Jämfört med nollalternativet ger planförslaget bättre förutsättningar för en hållbar livsstil för invånare i Härryda kommun.

Sociala, socioekonomiska och ekonomiska konsekvenser

Samtliga rekommendationer i mark- och vattenanvändningskartan bedöms ha potential att stödja både sociala och samhällsekonomiska aspekter. Planförslagets strävan efter att ge förutsättningar för attraktiva och hälsosamma livsmiljöer, trygghet och jämlikhet samt robusthet inför förändringar bedöms kunna ge positiva synergier mellan ekonomiska, sociala och ekologiska aspekter med positiva konsekvenser. De satsningar på hållbara mobilitetslösningar som krävs för att klara klimatmål och hållbart resande bedöms kunna få kortsiktiga negativa ekonomiska konsekvenser i form av exempelvis investeringar för kollektivtrafik. En ökad befolkning innebär också behov av investeringar i service, där utformningen av utbyggnadsetapper och utbyggnadstakten kan få stor betydelse för hur det behovet kan mötas. Exempelvis kan en snabb utbyggnad av bostäder med målgrupp barnfamiljer skapa snabbt ökande behov av skola och barnomsorg.

I och med Järnväg Göteborg-Borås kan en barriäreffekt förstärkas mellan norra och södra delen av kommunen. Barriäreffekter drabbar särskilt barn och unga. Planförslaget föreslår dock gena cykelstråk till besöksintensiva målpunkter och till stationslägena.

lanspråktagande av skogs- och jordbruksmark innebär förlust av ekonomiska värden. En snabbt ökad befolkning innebär även stora investeringar i bostäder, infrastruktur och service. Samtidigt innebär en ökande befolkning även ökade skatteintäkter och större möjlighet till samtal människor emellan och innovationer.